

Szakál Ferenc Pál

Tanfelügyeleti etimológia

ELLENŐRZÉS

(A tanfelügyelet hivatalos neve még mindig „országos pedagógiai-szakmai ellenőrzés”)

Mi jut eszünkbe az ellenőrzés szóról?

- Alapvetően negatívnak érezzük, a legtöbb szinonimája is egyértelműen vagy inkább negatív hangulatú: revízió, cenzúra, rovincsolás, felülvizsgálat, kontroll
- Ugyanakkor vannak ilyenek is: szemrevételezés, áttanulmányozás, egybevetés*

* lásd: Magyar szókincstár (Tinta Könyvkiadó 1998)

Az ellenőrzés ide vágó jelentése

- Szemrevételezés
 - A szakértők szemrevételezik a pedagógiai munka objektív körülményeit, és megfigyelik magát a munkát is.
- Áttanulmányozás
 - Áttanulmányozzák mindazon dokumentumokat, amelyek a pedagógiai munkát az adott helyen és időben meghatározzák az intézményi dokumentumoktól a tanulói produktumokig.
- Egybevetés
 - Mindazt, amit az adatgyűjtés során tapasztaltak, egységes szempontok alapján megfigyeltek, egységes szempontok szerint egybevetik az áttanulmányozott dokumentumokkal. Vagyis nem a saját előzetes elképzelésük alapján értékelnek.

FELÜGYELET

Mi jut eszünkbe a felügyelet szóról?

- Közterület-felügyelet → ellenőrzés, büntetés
- Pénzügyi felügyelet → ellenőrzés, büntetés, elvonás, megszorítás
- Felügyelet alá helyezés → szabadság korlátozása
- Hírközlés-felügyelet → ellenőrzés, helyreigazítás, büntetés
- Munkavédelmi felügyelet → ellenőrzés, szabálytalanságok, bírság
- Felügyeleti jog → vita, pereskedés

PEDIG!

A felügyel ige szinonimái a Magyar szókincstár szerint ilyenek is lehetnek:

vigyáz, őrködik, felvigyáz, őriz, szemmel tart

NEM

- A tanfelügyeletnek nem célja a szankcionálás, ilyen elemet nem tartalmaz.
- Nem törvényességi ellenőrzés. A dokumentumok forrásként szolgálnak, de magukat a dokumentumokat nem értékelik, nem ellenőrzik a szakértők.
- Legfontosabb viszonyítási alapjai közvetve vagy közvetlenül az intézmény belső céljai, elvárásai (ált. ped. szempontok, Nat, PP).
- A tanfelügyelet nem keres hibát, erősségeket és fejlesztési lehetőségeket jelöl meg.
- A tanfelügyelő nem intézkedik. [Nkt. 86.§ (8)] Az értékelés után az értékelt dönti el, hogy milyen intézkedéseket tesz vagy nem tesz.

IGEN

ÉRTÉKEL

A minősítés esetében érvényes szinonimák:
megítél, minősít, kritizál, elbírál

A tanfelügyelet esetében érvényes szinonimák:
méltat, véleményez

azaz

- Értékeket keres és határoz meg, emel ki (erősségek)
- Értékek megőrzésére és fejlesztésére ösztönöz (fejleszthető területek)

Értékel és nem minősít

Fejlesztendő ≠ Fejleszthető

A tanfelügyeleti értékelésben az erősségek mellett fejleszthető területeket határoznak meg, szemben a minősítéssel, ahol fejlesztendő területekről van szó. A kettő nem ugyanaz:

- **Fejlesztendő:** Cselekvő igéből képzett beálló melléknévi igenév. Egy fennálló tulajdonságot úgy nevez meg, hogy egyben jelzi, is a fennálló állapot tarthatatlanságát. Negatív hangulatú szó. Vagyis minősít a szónak abban az értelmében, hogy ítélt, bélyegez.
 - Olyasmire mondják, ami nem megfelelő, ami hiányos vagy hiányzik, tehát mindenképpen negatív ítélet.
- **Fejleszthető:** A cselekvés lehetőségét kifejező hatóigéből képzett folyamatos melléknévi igenév. A tulajdonság ebben az esetben nem a fennálló állapotot hangsúlyozza, hanem a lehetőséget. Ami fejleszthető, az alapvetően jó is. Pozitív hangulatú szó. Nem minősít, hanem értékelt, értékre mutat.
 - Olyasmire is mondhatják, ami kifejezetten jó, sikeres, követendő. Semmiképpen nem negatív, és nem is ítélet.

Lehetőség

- A tanfelügyelő munkája a lehetőségek meghatározásával ér véget.
- A fejlődés maga már a pedagógus/az intézmény feladata belső eszközökkel (fejlesztési terv, mentorálás, műhelymunka...) és/vagy külső eszközökkel (szaktanácsadó, továbbképzés...)
- Nem a fejlődés kikényszerítése, hanem a fejlődés ösztönzése a cél.

TANFELÜGYELET

SZAKFELÜGYELET

Szaktárgyi szempontok alapján dolgozik.

TANFELÜGYELET

Általános pedagógiai szempontok alapján dolgozik.

- Míg a minősítés során az egyik szakértő a minősítendő pedagógussal azonos szakos, a tanfelügyelet esetében lehetséges, hogy egyik sem az.

STANDARD

Magyar szinonimák

Standard

- ❖ szabvány, előírás
- ❖ szabványos, előírásos
- ❖ állandó, rendszeres, megszokott

Vagyis a tanfelügyelő, bár viszi a maga személyiségét, az eljárást nem vitathatja, és annak betartásában nem egyénieskedhet!

Nem a pedagógusnak/intézménynek és munkájának kell standardnak lennie, hanem a tanfelügyelők munkájának és eljárásának.